

نام و نام خانوادگی:

.....

مقطع و رشته: دهم انسانی

تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۳/۱۰

اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۶ تهران

دبیرستان غیر دولتی پسرانه سرای دانش واحد حافظ

آزمون نوبت دوم سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱

نام درس: علوم و فنون (۱)

نام دبیر: اصفهانی

مدت امتحان: ۶۰ دقیقه

ردیف	سوالها	بارم
۱	<p>تاریخ ادبیات و سبک شناسی:</p> <p>۱- درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص و نادرستی‌ها را اصلاح کنید. (۵/۰ نمره)</p> <p>الف- هر چیزی که ذهن ما را به پویایی درآورد، «متن» نامیده می‌شود.</p> <p>ب- سبک دوره سامانی را باید «بینابین» نام نهاد، زیرا ویژگی‌های سبک عراقی نیز در آن به چشم می‌خورد.</p> <p>۲- جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. (۵/۱ نمره)</p> <p>الف- حماسه ملی ایران و شعر حماسی با ----- به اوج رسید.</p> <p>ب- در زمان سامانیان، ----- عمده‌ترین مرکز فرهنگی به شمار می‌آمد.</p> <p>ج- شیوه بیان هر نویسنده یا شاعر، سبک ----- او محسوب می‌شود.</p> <p>د- ویژگی اصلی و مهم نثر ----- به کارگیری سجع است.</p> <p>ه- زبان فارسی باستان در دوره ----- رایج بود و زبان ----- زبان رسمی دوران ساسانی به شمار می‌آمد.</p> <p>۳- به هر یک از پرسش‌های زیر، پاسخ‌های کوتاه و مناسب بدهید. (۲ نمره)</p> <p>الف- یک نمونه نثر موزون و یک نمونه نثر فنی را به همراه نام نویسنده آن مثال بزنید.</p> <p>ب- دو ویژگی فکری شعر سبک خراسانی را بنویسید.</p> <p>ج- «پدر شعر فارسی» لقب کیست؟ به دلخواه خود یکی از شاعران مشهور شعر غنایی در قرن چهارم و پنجم را نام ببرید.</p> <p>د- یک ویژگی نثر دوره سامانی و نثر دوره غزنوی و سلجوقی را بنویسید و از هر کدام یک نمونه را مثال بزنید.</p>	۴
۲	<p>زیباشناسی:</p> <p>۱- درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص و نادرستی‌ها را اصلاح کنید. (۵/۰)</p> <p>الف- دو کلمه هم‌جنس و هم‌سان را اشتقاق می‌نامند.</p> <p>ب- ارزش موسیقایی سجع متوازی از همه سجع‌ها بیشتر است.</p>	۶

۲- جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. (۱نمره)

الف- یکسانی دو واژه در -----، ----- یا هر دوی آن‌ها را سجع می‌نامند.

ب- در اصطلاح ادبی، کاربرد قافیۀ میانی را ----- نیز می‌گویند.

ج- تقابل سجع‌های متوازن یا متوازی در دو یا چند جمله را ----- می‌گویند.

د- -----، موازنه‌ای است که همهٔ سجع‌های آن متوازی باشد.

۳- در هر یک از موارد زیر، آرایۀ سجع و نوع آن را مشخص کنید. (۵/۱نمره)

الف- دوستی را که به عمری فرا چنگ آرند نشاید که به یک دم بیازارند.

ب- همه کس را عقل خود به کمال نماید و فرزند خود به جمال.

ج- ملک بی‌دین باطل است و دین بی‌ملک ضایع.

۴- در هر یک از موارد زیر، آرایۀ جناس و نوع آن را مشخص کنید. (۲نمره)

الف- برادر که در بند خویش است، نه برادر، نه خویش است.

ب- کفر است در طریقت ما کینه داشتن
آیین ماست سینه چو آئینه داشتن

ج- نوبهار است در آن کوش که خوشدل باشی
که بسی گل بدمد باز و تو در گل باشی

د- مگذران روز سلامت به ملامت حافظ
چه توقع ز جهان گذران می‌داری

۵- در هر یک از نمونه‌های زیر، آرایه‌های مورد نظر را بیابید. (۱نمره)

الف- وجه خدا اگر شودت منظر نظر

زین پس شکی نماند که صاحب‌نظر شوی (اشتقاق و نوع آن)

ب- دلا ز رنج حسودان مرنج و واثق باش

که بد به خاطر امیدوار ما نرسد (اشتقاق و نوع آن)

ج- عمر ما را مهلت امروز و فردای تو نیست

من که یک امروز مهمان توام، فردا چرا؟ (واژه‌آرایی)

د- بر او راست خم کرد و چپ کرد راست

خروش از خم چرخ چاچی بخواست (واج‌آرایی)

۳

موسیقی شعر:

۱- درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص و نادرستی‌ها را اصلاح کنید. (۵/۰نمره)

الف- اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر، وزن است.

ب- وزن شعر امری حسی است و وسیلهٔ ادراک آن حواس ما است.

۲- جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. (۵/۱نمره)

الف- علت این که شعر را بیشتر از نثر می‌خوانیم، شوق به ----- است.

ب- -----، مقدار آوایی است که دهان با یک‌بار بازشدن آن را ادا می‌کند.

ج- در زبان فارسی، هیچ واژه‌ای با ----- آغاز نمی‌شود.

۶

	<p>د- در شعر -----، شاعران تساوی مصراع‌های شعری را ضروری نمی‌دانند.</p> <p>ه- واحد وزن در شعر فارسی و در بسیاری از زبان‌ها ----- است.</p> <p>و- -----، علمی است که به قواعد وزن شعر می‌پردازد.</p> <p>۳- درباره هر یک از اصطلاحات زیر، هر چه می‌دانید بنویسید. (نمره)</p> <p>الف- ردیف ب- تقطیع</p> <p>۴- در هر یک از نمونه‌های زیر، موارد خواسته شده را بیابید. (۲/۵ نمره)</p> <p>الف- شب عاشقان بی‌دل، چه شبی دراز باشد ب- یار بد، مار است هین بگریز از او ج- کی شعر ترانگیزد خاطر که حزین باشد؟ قاعده قافیه و ردیف</p> <p>د- گزید از غنیمت ظرایف بسی ه- هوا بس ناجوانمردانه سرد است آی ...دمت گرم و سرت خوش باد. سلامم را تو پاسخ‌گویی، در بگشای (دو کلمه هم‌وزن)</p> <p>۵- تقطیع هجایی بیت زیر با کدامیک از گزینه‌های داده شده یکسان است؟ علت را ذکر کنید. (۵/۰ نمره)</p> <p>چنین داد پاسخ فریدون که تخت نماند به کس جاودانه نه بخت</p> <p>الف- هر دم از این باغ بری می‌رسد ب- برو شیر درنده باش ای دغل</p> <p>تازه‌تر از تازه‌تری می‌رسد مینداز خود را چو روباه شل</p>
۴	<p>تحلیل نظم و نثر:</p> <p>۱- شعر زیر را با دقت بخوانید و به پرسش‌های زیر پاسخ دهید. (۲ نمره)</p> <p>به دام افتاد روباهی سحرگاه به روبه بازی اندیشید در راه</p> <p>که گر صیاد بیند همچنیم دهد حالی به گازر پوستینم</p> <p>پس آنکه، مرده کرد او خویشتن را ز بیم جان، فرو افکند تن را</p> <p>چو صیاد آمد، او را مرده پنداشت نمی‌یارست روبه را کم انگاشت</p> <p>ز بن ببرید حالی گوش او لیک که گوش او به کار آید مرا نیک</p> <p>به دل، روباه گفتا: ترک غم گیر چو زنده مانده‌ای، یک گوش، کم گیر</p> <p>الف- چهار مورد از نکات زبانی آن را بنویسید. ب- چهار مورد از نکات فکری آن را بنویسید.</p>

	<p>۲- نثر زیر را با دقت بخوانید و به پرسش‌های زیر پاسخ دهید. (۲نمره)</p> <p>چون بشناختم که آدمی شریف‌تر خلایق است و قدر ایام و عمر خویش نمی‌داند در شگفت افتادم و چون نیک بنگریستم؛ دریافتم که مانع آن، راحت اندک و نیاز حقیر است که مردمان بدان، مبتلا گشته‌اند. هر که به امور دنیایی رو آورد و از سعادت آخرت خود غفلت کند، همچون آن مرد است که از پیش اُشتر مست بگریخت و به ضرورت، خویشتن در چاهی آویخت و دست در دو شاخ زد که بر بالای آن روئیده بود و پاهایش بر جایی قرار گرفت.</p> <p>الف- چهار مورد از نکات زبانی آن را بنویسید.</p> <p>ب- چهار مورد از نکات ادبی آن را بنویسید.</p>	
	<p style="text-align: right;">سوالات امتیازی:</p> <p>۱- واضع علم عروض کیست؟ سه اثر از او نام ببرید.</p> <p>۲- در بیت زیر، قافیۀ میانی و ردیف را مشخص کنید.</p> <p>دانم که آن سرو سهی، از دل ندارد آگهی چند از غم دل چون رهی، فریاد بی حاصل کنم</p> <p>۳- «ذوبحرین» چیست؟ مثال بزنید.</p>	۵